

Dufo ihmisellä welvollisuuksia eläimiä kohtaan.

(A. ja B.)

Näyttääpä kuin ei tähän voisi vastata muuta kuin yhdellä tavalla: Tietysti on ihmisellä welvollisuuksia eläimuntaa kohtaan. Mutta jos katselemme tosiloja ympäristössämme, niin on meillä syytä suuresti epäillä, tokko nämä welvollisuudet laisinkaan ovat tunnetut ja tunnustetut; näyttävätpä ihmiset aivan unhottawan, että heillä on laisinkaan welvollisuuksia luomakuntaa kohtaan. Wai mitä muuta todistaa tuo kauhea eläinräikkäys, johon lukemattomat ihmiset tekewät itsensä syyppäiksi?

Ensinnäkin otamme puheeksi hevosen. Hewonen on kaurihin ja jaloin ihmisen palvelukseen uskotuista eläimistä. Se on yleensä säweä ja lauhkealuontoinen ja taipuu helposti ihmisen tahdolle, jos sitä waan puhutellaan lempein sanoin sekä kohdellaan järkewästi ja säwyisesti. Mutta sen sijaan sitä piestään kaikin woimin, lyöhdään piiskalla, kepillä, jopa pakfulla seipäälläkin. Tällätö tavalla hewosta opetetaan luottamaan ihmiseen, olemaan uskollinen herrallensa ja mielellään taipumaan hänen tahdolleen? Eikö sellainen menettely pikemmin ole omiansa herättämään eläimessä pelkoa, tottelemattomuutta ja uypiniskaisuuta? Usein tapaakin wihaisia ja pahankurisia hewosia; mutta ainoana syyinä tähän wikaan on se, että hewosta on luonnettomaasti kohdeltu, joko silloin kuin sitä on kesytetty, käydetty työhön tai pidetty tallissa. Joka wain hiihankin pitää silmänsä awoinna, huomaa, ett'ei kuormahewosta ja wesojuhtaa kohdella oikealla tavalla. Dahan yleensä tunnustettu tosiasia, että niiden täytyy monestikin yti woimiansa

wetää kuormia ja usein riutua kaikellaisessa ajossa. Tällaisia seistesäänkin niiden täytyy kärsiä luonnotonta kohtelua. Maaseuduilla kuten kaupungisakin näkee nim. useasti työhevosiä, jotka ovat niin laihoja, ett'ei niissä ole muuta kuin luu ja nahka. Muuten ei mitään ole tavallisempaa kuin että niitä lakkaamatta peitotaan piiskalla ja puhutellaan haukkumajanoilla ja kirouksilla. Onko tämä oikea tapa kehoittaa sitä, joka on väsynyt ja työhön haluton?

Meidän on kuitenkin myöntäminen, että elukat navetoissa ja karjapihoissa yleensä saavat osakseen hellempää kohtelua. Syynä tähän on se, että ne ovat naisten hoidettavina. Ei asiat täälläkään aina sentään ole niin kuin olla pitäisi. Moni karjapiika kohtelee lehmiiän yhtä sydämmettömästi kuin renki hevosiään. Sen lisäksi ovat navetat useinkin niin huonosti varustetut, ett'ei niitä voi pitää talvis'ajaan lämpiminä, josta tietysti seuraa, että elukkaraukkain täytyy monta kuukautta perätysten yön, päivät kärsiä kylmää. Toisissa paikoin taas navetat ovat niin pienet ja ahtaat, että ne pysyvät kaiken talvea kuumina ja kosteina, täynnä sakeata uosmaa, joka ei suinkaan ole terveellistä eläinten hengittämää. Molemmissa tapauksissa ovat elukkaraukat tuomitut monikuukautisiin kärsimykseen, jotka usein synnyttävät vaarallisia tauteja. Tämän kaiken lisäksi antaa monikin elukojensa kaiken talvea nähdä nälkää niin, että ne keväällä lautumelle lastettaessa tuskin pysyvät seisollaan ja ovat laihat kuin karvahaukat. Ihmiset eivät näy saavan päähänsä, että kahdesta hyvin ruokituista lehmästä on suurempi hyöty kuin neljästä, joiden annetaan nähdä nälkää. — Eikä siinä kyllin, että elukoita pidetään viluissa ja nälässä: ei niillä kaikin paikoin ole tilaisuutta edes lewätätkään. Pahnat ovat nimittäin monessakin navetasesta puolta kynnärää lyhyemmät kuin tarve waatiji, jonka woiski leppäminen tuottaa suurta tuskaa lehmälle, jolla on kömpelö ja rasakas ruumis. Tällaisissa pahnoissa sitäpaitsi lehmä — joka luonnostaan on yhtä puhdas ja siisti eläin kuin hewonen ja koirakin — rywettää itsensä lihaan, joka tuottaa sille paljon waiwaa. Lehmän luonto waatiji, että sen annettaisiin maata kiiwalla alustalla ja joka päivä su'ittaisiin lita pois sen pinnasta. Onhan siis luonnollista, että lehmän on tuskallinen ja paha olla, jos sitä ei pelasteta liasta, johon se ylen helposti rywettyy. Ja kuitenkin on ani harvoja, jotka wiit-

siwät pitää huolta lehmensä puhtaudesta. Kenenkä sitten on syö siihen, että elukoihin niin useasti ilmestyy ihotauteja?

Sian siwottomuus on tullut sananparreksi. Mutta tämä eläin ei luonnostaan olekaan niin siwoton kuin luullaan. Jos sitä porfaasta alkaen pidetään puhtaana ja annetaan sen elustaa siistissä ja kuuwassa paikassa, niin siitä ei tulekaan tuommoista epäsiistää elukkaa, jommoinen se nyt on. Siwottomuus ei siis kuulu sian luontoon. Se päinwastoin onkin tämän elukan suurimpana tuskana. Minkätähden se alituisesti syhyhtää sekkäänsä seiniin, kiwiin ja kantoihin? Minkätähden se antaa harakoiden nokkia itseään? Minkätähden se niin tyytywäisenä seisoo edessäsäsi, kun raawit sen kylkiä risulla tai kepin käriellä, ja minkätähden se niin mielellään makaa sawilätätöissä? Jos heikkisinkin tuumaillet näitä asioita, niin sinulle pian käy selwäksi, että sialla on paljon tuskaa siwottomuudestaan, waikka se onkin waan sika. Lätiestä tarttuu sian ohut-harjaksiseen pintaan paksu liakerros, joka helposti kowettuu ja tuottaa elukkaparalle sietämättömän syhyhymien tuskaa. Rapakossa lewätessään se tuntee lieivitystä. Harakka tekee sialle armeliaisuudentyön noffiessaan sitä selkään ja raapiessaan sen pintaa teräwillä kynsillään. Se on toki sääliwampi kuin ihminen, joka ei wiissi edes sen wertaa, että silloin tällöin puhdistaisi sikolätin. Syhyminen ei ole ainoa tuska, jota tämän eläin-rufan täytyy kärsiä ihmisen tähden. Syöttösiikojen usein annetaan tulla niin lihawiksi, ett'eiwät ne enään woi liikkua paikaltaan suuritta ponnistuksista ja moni ei enään saa jalkaa allensa, waan on pakotettu syömään maassa pitkänään, waikka eläimen lyhyt ja paksu kaula tekee syömien sellaisessa asennossa työlääksi ja rasittawaksi, warsiinkin, jos sattuu olemaan korkeareunainen kaukalo tai sywä ruokaämpäri.

Useissa paikoin näkee kissoja ja koiria, jotka ihmisten käsissä owat tulleet surkeiksi irwikuwiksi siitä, mitä ne woisivat ja mitä niiden pitäisi olla. Toisissa paikoin ne elää fituutawat näsin kuollen laihoina ja tukkuisina, niitä lyödään, potkitaan ja epäillään alinomaa warfaudesta, samalla kuin nämä, luonnostaan iloiset, wilkkaat ja kepeäjalkaiset olennot toisten muka helläluontoisten „eläinyöstämään“ käsissä liiallisesti hemmoteltuina muuttuwat hitaiksi, laiskoiksi ja pahansuisiksi lihamöykäläiksi. Pienten lasten tavallisesti annetaan pahanhäiwäisesti rääkätä koiranpenikoita ja kissanpoikia.

Mitä sitten sanomme noista lukemattomista nuorukaisista ja lapsista, joilla ei ole kesän pitkään muuta työtä kuin istuskella joen äyräillä ja järven rannoilla onki kädessä? Ei siinä kyllin että he tuntikausia, ehkä monia päiviäkin kiusaavat matoja ahtaissa rasteissa, ennenkuin lopullisesti pistävät ne ongenkoukkuunsa kiemurtelemaan, vaan he kiduttavat kaloja kauhealla tavalla. Moni tuollainen onkija nim. viskaa kalat rannalle, jossa ne saavat hitaasti tukehtua kuoliaaksi, toiset taas sallowat suuret joukot kaloja pieneen wesiastiaan, joka joutui wanhila yhdelle ainoallekin näistä elävistä, jotka ovat tottuneet elämään wapaudessa ja laujoissa wesisä. Ja mitä hyötyä tuollaisesta kalastuksesta lähtee? Sadasta onkijasta ovat ainakin yhdeksänkymmentä eläinräökkäystä harjoittavia tyhjääntoimittajia. Entäs sitten nuo „sunnuntaijääkärit“, jotka hurviksensa säikähyttelewät metsän ja ilman rauhalliset asujammet turvallisista lepopaikoistaan ja pakottawat ne wimmattuihin ponnistuksiin henkensä pelastukseksi tai haavoittawat eläinraukoja, niin että ne kituen kuolewat tai wiettävät riutumaa elämää?

On hywin tavallista, että lapset, etenkin pojat, kaikin tavoin koettawat wainota ja hätyhtellä kaunitta ja hyödyllisiä laululintuja. Mhätä usein, ehkäpä vielä useammin, näkee heidän silpoman jäseniä koppafuoriaisilta, perhoisilta, kärpäisiltä ja muilta hyönteisiltä.

Eläinten räökkäys on siis, surkeata kyllä, sangen yleistä. Kuitenkin todistaa hywin hoidetuissa eläimissä ilmenewä turvallisuus, tyytyväisyys ja hywinwointi sekä pahoin pidettyihin eläinten lewottomuus ja suru, että eläimet woivat tuntea iloa ja surua. Ellei niillä olisi sitä kykyä, niin olisiwathan ne sitten ulkomuodoltaan ja mielenlaadultaan aina samanlaiset, joko niitä sitten kohdeltaisiin hywin tai huonosti.

Kaikkilla eläimillä ilman poikkeusta on epäilemättäkin kyky tuntea mielihyvää, silloin kuin niiden on hyvä olla, ja tuskaa, jos niitä rääkätään. Herwonen, jota hädään piiskalla, koira, jota potkastaan, lammas, jonka korwaan leikataan haavoja, orawa, joka suljetaan häkkiin wangiksi, lintu, josta munat ryöstetään, kala, joka weriesä sain nuolen nopeudella pakenee petollista koukua ja kärpänen, jonka armoton lapsen käsi rutistaa kuolijaksi, kaikki, kaikki ne tuntewat tuskaa. Kuinka sinulla on sydäntä saattaa niille tarpeetonta kärsimistä? Sinä

et räökkää elottomia kappaleita, waan eläviä olennoita, joilla on tunto.

Mutta onpa eläimissä vielä paljon etewämpiäkin ominaisuuksia kuin yleensä hywinvoinnin ja tuuskan tunteminen. Ne osaawat nim. iloita ja surra, rakastaa ja wihata, ne saattawat muistaa ja unhottaa, suuttua ja osoittaa hywäntahtoisuutta, niissä huomaa ylpeyttä ja häwyluntoa, teeskentelewäisyyttä, sääliväisyyttä, itsehähillitsemiskykyä, kärsiwällisyyttä, intoa y. m. s. ihmiselle ominaisia mielenliikukuksia. Tätä todistawat monet tositapaukset, joista usein kerrotaan Iukutirjoissa ja lastenlehdisissä.

Eläinten käytöksessä huomaa paljon sellaista, jota ei woi pitää yksinomaan waiston ilmauksena. Mikä on waisto? Majawa rakentaa huoneensa tänäpäiwänä samalla tawalla kuin 2000 vuotta sitten, — pääskynen, joka ei koskaan ole ollut Afrikassa, löytkää sinne tien niin warmasti kuin olisi se ollut siellä monta kertaa, — kaikki mehiläiset rakentawat pesänsä samasta aineesta, samalla tawalla ja samaan tarkoitukseen, — hämähäkki pohjois-Suomessa kutoo werkkonsa aivan samalla tawalla kuin samallinen hämähäkki etelä-Italiasa. Waisto on niinmuodoin eläimessä olewa luonnon wietti, joka wastustamattomalla waimalla pakottaa sen seuraamaan sitä lakia, jonka Jumala on sen olemiselle ja toiminnalle määrännyt. Tästä seuraa, ett'ei eläin woi toimia waistonsa nojalla silloin, kuin se on joutunut sellaisiin oloihin, joihin luonto ei ole sitä määrännyt, joista se pyrkii wapautumaan tai jotka se koettaa tehdä itselleen niin siedettäväksi kuin mahdollista.

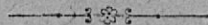
Useat kohtaukset eläinmaailmassa näyttäwät todistawan, että eläimessä saattaa liikkua monenlaisia toinen toistensa yhteydessä olevia ajatuksia ja tunteita. Kiitollisuus ja rakkaus, muisto ja pelko liittywät toisiinsa. Eläin osaa asettaa itsensä päämaalin ja määrätä keinon sen saawuttamiseksi. Tässä tähtyy sillä olla tietoisuus keinon merkityksestä sekä sen ja päämäärän keskinäisestä suhteesta. Eläin siis kykenee toimimaan määrätyn suunnitelman mukaan, jonka se on itselleen muodostanut. Sellaista kykyä ihmisessä sanotaan ymmärrykseksi, ja mikä ei sitä saisi eläimessäkin kutsua samalla nimellä? Eläimillä on siis ymmärrystä, millä suuremmissa, millä vähemmissä määrässä. Tämä ymmärrys on tosin niin laatunsa

Kuin terävyytensä puolesta suuresti eroava ihmisen ymmärryksestä, mutta se kuitenkin todistaa, että eläimet ovat toiset suuremmassa toiset vähemmässä määrässä tunteella varustettuja olentoja. Samalla ne ovat ajattelevaisia olentoja.

Afrian näin ollen ei rääkkäys tuota niille paljaastaan ruumillisista tuskaa. Hyvä ja ystävällinen kohtelu ei tee eläintä ainoastaan ruumillisessa suhteessa terveeksi ja hyvinvoivaksi, vaan jaatta sen iloiseksi, ystävälliseksi ja hyvänluontoiseksi eli toisiin sanoen jalostuttaa sitä. Jos sitä taas hoidetaan huonosti ja kohdellaan vihaisesti, niin ei se ainoastaan muutu ruumillisesti sairaaksi, surkeaksi ja laihaksi, vaan tulee luonteeltaan ärtyiseksi, tyytymättömäksi ja uppiniiskaiseksi, eli toisiin sanoen huonontuu kahdenkertaisesti. Luonnollistahan onkin, että kärsimys on kahla vertaa katkerampi, jos eläin ei ainoastansa tajua sitä tuntohermojensa avulla, vaan myöskin käsittää sen ymmärryksellään ja voi arvostella, onko kärsimys ansaittua vai ansaitsematonta, kohtuullista vai kohtuutonta, menetteleekö kärsimyksen tuottaja oikein tai väärin.

Apostoli Paavali sanoo (Room. 8: 19—22), että luomakunta huokaa. Tähän luomakunnan tuskaan ja ikävöimiseen on syynä ihmisen synty. Kun nim. Jumala syntiinlankeemuksen jälkeen rankaisi tottelemattomia lapsiaan, sanoi hän muun muassa, että maa piti heidän tähtensä kirottu olemaan. Syntiinlankeemuksen vaikutuksesta siis ihmisen ja eläinmaailman keskinäinen suhde muuttui vääräksi ja luonnottomaksi. Tämä väärä ja luonnoton suhde ilmenee siinä, että ihminen käyttää väärin valtaansa, joka hänelle on luomakunnan suhteen suotu, ja eläimet taas puolestaan toiset pelkäävät, toiset vihaavat ihmistä, jonka vuoksi ihmisellä nyt ei ole läheskään yhtä suurta hyötyä eläimistä, kuin ennen syntiinlankeemusta ja hänen valtansakin eläinmaailman ylitse on suuressa määrin vähentynyt. Me siis luulemme, ettei eläinkunta enään olekaan sellainen, jommoisiksi se luotiin ja sen oli määrä kehittyä. Ihminen on luonnottoman menettelynsä kautta estänyt eläinkuntaa kehittymästä sellaiseksi, kuin Jumala oli määrännyt ja ihmisen välityksellä on eläinkunta taas palautettava tuohon päämääräänsä. Ja kerran onkin tuleva aika, jolloin tämä tapahtuu; ja se on varmaan tapahtuva, sillä sanoohan apostoli äskensmainituksa raamatunpaikassa, että luontokappaleet toivovat

ja odottavat. Mutta tämä eläinkunnan toivo toteutuu ai-
noastaan sen kautta, että ihmiset oppivat käsittämään wel-
vollisuutensa luomakuntaa kohtaan ja koettavat parhaansa
perään ne täyttää, lievittääkseen eläinkunnan kärsimyksiä.

Vapteenramman Uutisten kirjainainosja, 1890.
